

Ücretlilere Vergi İadesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu. (1/445)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik

Dairesi Başkanlığı

Sayı : K. K. T. D. 18/101-

1672/01168

20.1.1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanhınca hazırlanan ve Başkanlığınza arzı Bakanlar Kurulunca 20.1.1984 tarihinde kararlaştırılan «Ücretlilere Vergi İadesi Hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut ÖZAL

Başbakan

I — GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere, bir vergi sisteminin başarısı malî, ekonomik ve sosyal fonksiyonlarını etkili bir biçimde gerçekleştirebilmesiyle ölçülür. Vergi sistemimizin belirtilen fonksiyonlarını gerçekleştirmede en önemli araç olan gelir vergisinin yapı ve işleyişine bakıldığında özellikle gelirin yeniden bölüşümünde sosyal adaleti sağlamadığını, vergi hâsılatının istenilen ölçüde artırılmadığını görmek mümkündür. Örnekleme gerekirse, Gelir Vergisi hâsılatının üçte ikisi stopaj yoluyla vergilendirilmekte olan ücret gelirlerinden sağlanmaktadır. Ücretler dışında kalan ve beyan esasına göre vergilendirilmekte olan kazanç ve iratlardan elde edilen Gelir Vergisi hâsılatı ise ancak üçte bir oranındadır. Bu durum Gelir Vergisi sistemimizin sağlıklı işlemediğini, vergi yükünün adil ve dengeli dağılmadığını, ücretliler dışındaki kesimde vergi kayıp ve kaçığının önemli boyutlara ulaştığını açıkça ortaya koymaktadır.

Bu yasayla verginin belirtilen fonksiyonlarının gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bilindiği gibi ücretliler üzerindeki vergi yükü vergi teorisindeki «ayırma ilkesi» nden de yararlanarak azaltılabilir. Bu yöntem yerine belirli harcamalar üzerinden vergi iadesi müessesesi getirilerek beyan esasına tabi mükelleflerdeki vergi kayıp ve kaçığını azaltıp vergi hâsılatının artırılması da düşünülmektedir. Gelir ve Kurumlar Vergileri genelde beyan esasına dayanmaktadır. Bu beyanların gerçeğe uygun olması yükümlüler arasındaki otokontrolün işleyeceği varsayımına bağlıdır. Üreticiden tüketiciye kadar var olan zincirin birbirlerini kontrol etmesiyle beyanın doğruluğu sağlanmış olacaktır. Üretici - toptancı - perakendeci ve tüketicilerin birbirlerini kontrol etmesi belge alınıp verilmesiyle gerçekleşebilir. Mevcut vergi yapısındaki düzenlemede söz konusu zincirin sonuncu halkası olan tüketicilerin belge almasını özendirici niteliklere yer verilmediği için perakendeci - tüketici seviyesinde belge isteme ve alma alışkanlığı yerleşmemiştir. Önerilen vergi iadesi sistemiyle ücretlilerin belge alması özendirilerek ücretlilerle perakendeciler arasında bu yönde bir menfaat zıtlığı yaratılmış ve böylece sistemde bulunması gereken otokontrol gerçekleştirilmiş olacaktır. Ayrıca, söz konusu otokontrol ücretli ile işveren arasında da kurularak bordroya kayıtlı olmaksızın personel çalıştırılması veya

bordroda yer almakla birlikte fiilen ödenen ücretin düşük gösterilmesi önlenmiş olacaktır. Bu hususların gerçekleşmesi halinde iade edilecek verginin kaynağı kendiliğinden yaratılacaktır.

Öte yandan, yakın gelecekte yasalastırılarak uygulanması düşünülen Katma Değer Vergisinin işleyişi belge kullanımına bağlıdır. Önerilen vergi iade sistemi belge toplanmasını özendiriceği ve topluma bir alışkanlık kazandıracağı için Katma Değer Vergisi sistemine geçişte kolaylık getirecektir.

«Yeminli ve Serbest Malî Müşavirlik» in kanunlaştırılması ve vergi iadesinin uygulanmasına ilişkin olarak yetkili kılınacak kişilere vesikaların doğruluğu konusunda görev verilmesi halinde bu Kanun fonksiyonlarını daha etkin bir şekilde gerçekleştirecektir.

II — MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Vergi iadesinin konusu, tevsik edilmeleri şartıyla bazı mal ve hizmet alımları olarak tespit edilmiş bulunmaktadır. İade konusuna alınan mal ve hizmetlerin bazıları ücretli kesimin tüketimleri içinde önemli bir yer tutmaları sebebiyle sosyal mülahazalarla seçilmiştir. Bir kısmının seçiminde ise belge düzeninin iyileştirilmesi sonucu kaynak yaratma amacı hâkim olmuştur.

Başlangıçta söz konusu mal ve hizmetler sınırlı tutulmuş ancak, mal ve hizmet çeşitlerini gerektiğinde çoğaltabilmek veya kaldırmak için Maliye ve Gümrük Bakanlığına yetki verilerek esneklik sağlanmıştır.

Vergi iadesinin kapsamına götürü ücretliler de alınmak suretiyle bütün ücretliler arasında genellik ve eşitlik temin edilmiştir. Yine iade kapsamına Kanunun sosyal fonksiyonu göz önünde tutularak sadece tam mükellefiyete tabi ücretliler alınmış bulunmaktadır.

Gelirin tüm ailece harcanacağı açık olduğundan eş ve çocukların yaptıkları mal ve hizmet alımları da iade konusuna alınmıştır.

Diğer taraftan mal ve hizmet alımlarının iadeye konu olabilmesi için bunların gerçek usulde vergilendirilen Gelir Vergisi mükellefleri ile Kurumlar Vergisi mükelleflerinden yapılmış olmaları şartı getirilerek hem gerçek dışı belge kullanılması güçleştirilmiş hem de gerçek usule geçiş özendirilerek belge düzeninin yaygınlaştırılması amacı güdülmüştür.

İade konusu alımları tevsik eden her bir belgenin en az 1.000 TL. tutarlı olması şartı ise müessesenin işlerliğini kolaylaştırmak, belge muhafazasından sorumlu olanların külfetini azaltmak amacıyla konulmuş bulunmaktadır.

Madde 2. — İadeye esas alınacak harcama tutarının net ücret geliriyle sınırlandırılmasının sebebi, öncelikle ücretliye sınırlı bir iade imkânı verilmesi halinde tevessül edilecek suiistimalleri ve bu nedenle doğması kaçınılmaz olan idare - mükellef arası ihtilafları önlemektir. Keza böylece borçlanmak suretiyle mal ve hizmet satın alınması özendirilmeyerek enflasyonist etkilerin yaratılması önlenmek istenmiştir.

Madde 3. — Vergi iadesinin hesabında uygulanacak iade oranları ücretlinin gelir seviyesine göre tersine müterakki bir şekilde tespit edilmek suretiyle ücretlilerin kendi aralarında da sosyal adalet sağlanmak istenmiştir.

Madde 4. — Maddeyle gerçek ücret geliri elde edenlerin vergi iadesinin işverenleri vasıtasıyla yapılması önerilmiştir. Böylece vergi dairesi 4 milyon civarında ücretliye iade yapmak yerine işveren sayısınca iade yapmak durumunda olacağından müesseseye işlerlik kazandırılmış olmaktadır.

Öte yandan vesikaların ücretlilerce aylık dönemler halinde verilmesi esası getirilerek sene sonunda gerçek dışı vesikalar temin etmek yoluna gitmeleri önlenip yıl boyunca ciddi bir şekilde belge almalarının sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 5. — Yetkili mercilerce gerekli denetimin kolay bir şekilde yapılabilmesi için vesikaların saklanması ve ibraz mükellefiyeti işverenlere yüklenmiştir.

Madde 6. — Muhtemel suiistimallerin önlenmesi ve müesseseden beklenen faydanın temin edilebilmesi için bu maddeyle caydırıcı ağırlıkta müeyyideler getirilmiştir.

Madde 7. — Tüm Devlet alacaklarında olduğu gibi maddede sözü edilen Devlet alacaklarının da kolaylık ve çabuklukla tahsilinin sağlanması amacıyla Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna atıf yapılmıştır.

Madde 8. — Kanunda sözü edilen tam mükellefiyet, ücret geliri, gerçek usulde vergilendirme, götürü ücret, fatura muhtasar beyanname gibi deyimlerin ne anlama geldiklerini tayinde doğabilecek muhtemel te-reddütleri ve ihtilafları ortadan kaldırmak amacıyla bu maddeyle Vergi Usul Kanunu ve Gelir Vergisi Kanununa atıf yapılmış, vergi iadesi konusunda gerekli denetimin yapılabilmesi için vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlara bu Kanunda da yetki verilmiş bulunmaktadır.

Madde 9. — Kanunun yürürlük hükmüdür.

Madde 10. — Kanunun yürütme hükmüdür.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/445

Karar No. : 5

1.2.1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye ve Gümrük Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulu tarafından 20 Ocak 1984 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan ve 23 Ocak 1984 tarihinde Komisyonumuza sevk edilen «Ücretlilere Vergi İadesi Hakkında Kanun Tasarısı», 1 Şubat 1984 tarihli 8 inci birleşimde Hükümet temsilcilerinin de katılımıyla görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, vergi sistemlerinin başarısı, malî, ekonomik ve sosyal fonksiyonların etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesiyle mümkündür. Bu fonksiyonların gerçekleştirilmesinde ise en önemli unsur gelir vergisidir. Mevcut Gelir Vergisinin yapı ve işleyişi; gelirin adil olarak bölüşümü ile vergi hâsılatını istenilen düzeye çıkaramadığı gibi, sağlıklı işlemeyen bu sistem neticesinde dengeli dağılmayan vergi yükü büyük ölçüde ücretliler üzerine yıkılmakta, ayrıca bunun dışındaki kesimde vergi kayıp ve kaçığının önemli boyutlara ulaşmasına yol açmaktadır.

Tasarı ile, yukarıda belirtilen fonksiyonların daha sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi ve belirli harcamalara vergi iadesi getirmek suretiyle, ücretliler üzerindeki vergi yükünün azaltılması amaçladığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, beyan esasına dayanan Gelir ve Kurumlar Vergilerinin, üreticiden tüketiciye kadar ulaşacak bir zincir içerisinde, fatura alımı alışkanlığını yerleştirerek, vergi tahsilatının daha sıhhatli gerçekleşmesini mümkün kılacak bir otokontrol sisteminin yerleşmesini de öngörmektedir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, konu bütün boyutlarıyla tartışılmış, tasarının sağlayacağı büyük faydalar yanında uygulamadan doğabilecek bazı sakıncalarının da olabileceği üzerinde önemle durulmuştur. Bu görüşmelerden sonra tasarının tümü benimsenerek maddelerin incelenmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci maddesinde yer alan «ücret geliri elde edenler» ibaresinden sonra «emekli, dul ve yetim maaşı alanlar ile» ibaresi eklenmiş, aynı ibarenin devamındaki «ve» kelimesi çıkartılmış, «eş ve çocukları» ibaresinden sonra gelen «ile» tabiri ise «ve» olarak değiştirilmiş; mal ve hizmet alımlarını düzenleyen sıralamanın 2 nci bendinde belirtilen «(Alkollü içkiler hariç)» ibaresi «(sigara ve alkollü içkiler hariç)» şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Ayrıca, maddenin son fıkrasında bulunan «Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir» ibaresi çıkartılarak yerine «birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan tam mükellefleri Kanun kapsamına almaya ve kapsam dışına çıkarmaya, iade usul ve esaslarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir» ibaresi eklenmiştir.

Tasarının 2 nci ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 4 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası «Vergi iadesinin ödenmesinde üçer aylık dönemler esas alınır. Birinci dönem Ocak - Mart aylarını, ikinci dönem Nisan - Haziran aylarını, üçüncü dönem Temmuz - Eylül aylarını, dördüncü dönem Ekim - Aralık aylarını kapsar.» şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Aynı maddenin 8 inci fıkrasına «... ilgili dairelerce;» ibaresinden sonra, 1 inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak «emekli, dul ve yetimlerin vergi iadesi ise maaş aldıkları Sosyal Güvenlik Kurumlarınca gerçekleştirilir» ibaresi eklenmiştir.

Tasarının 5 inci maddesinin sonuna «Bu Kanunun uygulanmasında sosyal güvenlik kurumları da işveren olarak kabul edilir» şeklinde bir fıkra eklenmiştir.

Tasarının 6 ncı maddesinin 1 inci bendinin başında yer alan «ücretlilerin» kelimesi yerine «vergi iadesine hak kazananların» ibaresi eklenmiş ve 2 nci fıkrası da 1 inci fıkrasının «5 inci bend» i olarak yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının 7 nci maddesinde yer alan «ücretlilerce» kelimesinin yerine «vergi iadesine hak kazananlarca» ibaresi eklenmiş ayrıca «... gereken vergi iadesi» ibaresi de «... gereken vergi iadesinin» şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 8 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan kanunlar arasına «3.6.1949 gün ve 5422 sayılı Kurumlar vergisi kanunu»nun eklenmesi uygun görülmüştür.

Tasarının yürürlük maddesinin 1.1.1984 tarihinden geçerli olacak şekilde düzenlenmiş olması nedeniyle, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürede alınmış olan faturaların değerlendirilebilmesi amacıyla düzenlenmiş olan bir hüküm tasarıya geçici 1 inci madde olarak eklenmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütme ile ilgili 9 ve 10 uncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca, tasarının kanunlaşarak, yürürlüğe girmesiyle 1.1.1984 tarihinden itibaren geçerli sayılacağı dikkate alınarak, bir an önce kanunlaşmasında yarar görüldüğünden içtüzüğün 53 üncü maddesinde belirlenen 48 saat geçmeden öncelikle görüşülmesi hususunun Genel Kurula arzı komisyonumuzca karar altına alınmıştır.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Metin Emiroğlu
Malatya

Başkanvekili
Aycan Çakıroğulları
Denizli

Sözcü
Alaattin Fırat
Muş

Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya

Ahmet Akgün Albayrak
Adana

Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman

Nabi Sabuncu
Aydın

M. Fenni İslimyeli
Balıkesir

Ahmet Şamil Kazokoğlu
Bolu

1 ve 3 üncü maddelere ve Tasarının
yeterli süre geçmeden görüşülmesi
kararına karşıyım

N. Oğuzhan Artukoğlu
Burdur

İlhan Aşkın
Bursa

Onural Şeref Bozkurt
Çanakkale

Ünal Akkaya
Çorum

Mustafa Kâni Bürke
Denizli

1 - 3 üncü maddeye muhalifim.
İsmail Şengün
Denizli

6 ncı maddeye muhalifim karşı görüş
yazım eklidir.

Tümüne karşıyım

Ahmet Sarp
Diyarbakır
İmzada bulunamadı

Metin Yaman
Erzincan

İlhan Aras
Erzurum

Togay Gemalmaz
Erzurum

Mustafa Rıfki Yaylalı
Erzurum

M. Hayri Osmanlıođlu
Gaziantep

İhsan Gürbüz
Hatay
1 inci maddeye karşıyım

İbrahim Fevzi Yaman
Isparta

Tülay Öney
İstanbul
1 inci maddeye karşıyım

Fikret Ertan
İzmir
İmzada bulunamadı

İbrahim Özbıyık
Kayseri

Cengiz Tuncer
Kayseri

Mehmet Budak
Kırşehir

İsmet Ergül
Kırşehir

Nazmi Önder
Muş
İmzada bulunamadı

Haydar Özalp
Niğde

H. Barış Can
Sinop
1 ve 4 üncü maddeye muhalifim

Ferit Melen
Van
Tümüne muhalifim

KARŞI GÖRÜŞ

1.2.1984

«Ücretlilere Vergi İadesi Hakkında Kanun Tasarısı»nın 6 ncı maddesinde mükellefin haksız yere vergi iadesine sebep olması halinde, ki; bu her zaman mümkün olabilir veya bu şekilde yorumlanır veya değerlendirilebilir bu gibi hallerde işveren kendisinin de yanıltıldığı görüşüyle 1475 sayılı iş yasası 17 nci Maddenin 2 nci bendi gereğince işçi bildirimsiz ve tazminatsız işten çıkarılabilir. İşverene işçi çıkarılması hususunda bir imkân sağlanmış olunacaktır.

Bu husus nedeniyle bu maddeye karşıyım.

Mustafa Kâni BÜRKE
Denizli Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ücretlere Vergi İadesi Hakkında Kanun Tasarısı

Amaç ve kapsam

MADDE 1. — Tam mükellefiyete tabi olup ücret geliri elde edenler ve bunların eş ve çocukları ile bakmakla yükümlü oldukları kimselerin; gerçek usulde vergilendirilen gelir vergisi mükellefleri ile kurumlar vergisi mükelleflerinden (Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesi ile vergiden muaf tutulmuş kurumlar dahil), her bir vesika tutarının 1.000 liradan az olmadığına tevsih edilmesi kaydıyla aşağıda belirtilen mal ve hizmet alımları vergi iadesine tabi tutulur.

1. Dayanıklı tüketim malları alımları,
2. Yiyecek, içecek giderleri (alkollü içkiler hariç),
3. İkamet edilen konuta ait yakacak giderleri,
4. Giyim giderleri,
5. Sosyal güvenlik kurumları veya işverenler tarafından karşılanmayan sağlık giderleri,
6. Eğitim ve öğretim, anaokulu, kreş giderleri,
7. Vekâlet ücretleri.

Yukarıda sayılan mal ve hizmet alımları fatura, serbest meslek makbuzu, fatura yerine geçen işletme vergisine ait perakende satış vesikası, kamu idare ve müesseseleri tarafından verilen belgeler ve birden fazla bağımsız bölümü muhtevi binalarda münhasıran ortak yakacak giderlerinden müstakil birim başına isabet eden gideri gösteren belgelerle tevsih edilir.

Vergi iadesi konusuna giren mal ve hizmet çeşitlerini tespit etmeye, bunların kapsamını genişletmeye ve daraltmaya Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

İadeye esas alınacak tutar

MADDE 2. — Vergi iadesine esas alınacak tutar, mal ve hizmet alımlarının gerçekleştiği ayda elde edilen net ücret gelirini aşamaz.

Gerçek ücretlerde net ücret geliri, vergiye tabi olsun olmasın ücret toplamından emekli aidatı, Sosyal Sigorta primleri, Ordu Yardımlaşma Kurumu ve benzeri kamu kurumları için yapılan kesintiler ve vergiler düşüldükten sonra kalan tutardır.

Götürü ücretlerde net ücret geliri, hizmet erbabının götürü olarak tespit olunan safi ücretinden tarh edilen gelir vergisi indirildikten sonra kalan tutarın onikide biridir.

Hesap ve oranlar

MADDE 3. — Vergi iadesi aylık olarak hesap edilir.

Hesaplama 2 nci madde hükmü dikkate alınarak mal ve hizmet alımları tutarına aşağıdaki oranların uygulanması suretiyle yapılır.

30.000 liraya kadar olan mal ve hizmet alımları için % 10,
30.000 lira ila 100.000 lira arasındaki mal ve hizmet alımları için, 30.000 liraya kadar % 10, aşan kısım için % 5,

100.000 lirayı aşan mal ve hizmet alımları için : 100.000 liraya kadar % 6,5, aşan kısım için % 2,

Bu maddede yazılı tutarları ve oranları bir misline kadar artırmaya veya artırılmış tutar ve oranları yukarıda yazılı sınırlara kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Vergi iadesinde usul ve esaslar

MADDE 4. — Gerçek ücret geliri elde eden hizmet erbabı bir aylık mal ve hizmet alımlarına dair vesikaları ve bunların dökümünü gösteren bir bildirim ertesi ayın ilk yedi günü içerisinde ücretleriyle ilgili gelir vergisi tevkifatını yapmakla sorumlu olan gerçek veya tüzelkişilere bildirirler.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

Ücretlere Vergi İadesi Hakkında Kanun Tasarısı

Amaç ve kapsam

MADDE 1. — Tam mükellefiyete tabi olup ücret geliri elde edenler; emekli, dul ve yetim maaşı alanlar ile bunların eş ve çocukları ve bakmakla yükümlü oldukları kimselerin; gerçek usulde vergilendirilen gelir vergisi mükellefleri ile kurumlar vergisi mükelleflerinden (Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesi ile vergiden muaf tutulmuş kurumlar dahil), her bir vesika tutarının 1.000 liradan az olmadığına tevsih edilmesi kaydıyla aşağıda belirtilen mal ve hizmet alımları vergi iadesine tabi tutulur.

1. Dayanıklı tüketim malları alımları,
2. Yiyecek, içecek giderleri (sigara ve alkollü içkiler hariç),
3. İkamet edilen konuta ait yakacak giderleri,
4. Giyim giderleri,
5. Sosyal güvenlik kurumları veya işverenler tarafından karşılanmayan sağlık giderleri,
6. Eğitim ve öğretim, anaokulu, kreş giderleri,
7. Vekâlet ücretleri,

Yukarıda sayılan mal ve hizmet alımları fatura, serbest meslek makbuzu, fatura yerine geçen işletme vergisine ait perakende satış vesikası, kamu idare ve müesseseleri tarafından verilen belgeler ve birden fazla bağımsız bölümü muhtevi binalarda münhasıran ortak yakacak giderlerinden müstakil birim başına isabet eden gideri gösteren belgelerle tevsih edilir.

Vergi iadesi konusuna giren mal ve hizmet çeşitlerini tespit etmeye, bunların kapsamını genişletmeye ve daraltmaya, birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan tam mükellefleri kanun kapsamına almaya ve kapsam dışına çıkarmaya, iade usul ve esaslarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İadeye esas alınacak tutar

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hesap ve oranlar

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Vergi iadesinde usul ve esaslar

MADDE 4. — Gerçek ücret geliri elde eden hizmet erbabı bir aylık mal ve hizmet alımlarına dair vesikalari ve bunların dökümünü gösteren bir bildirimini ertesi ayın ilk yedi günü içerisinde ücretleriyle ilgili gelir vergisi tevkifatını yapmakla sorumlu olan gerçek veya tüzelkişilere bildirirler.

(Hükümetin Teklifi)

Sorumlu işveren ücretlinin beyanlarını esas alıp azamî sınır ve oranlar hakkında bu Kanunda yer alan hükümleri göz önünde bulundurarak hak edilen iade tutarını hesaplar.

İşveren bütün ücretlilerinin bir ay içinde hak ettikleri toplam vergi iadesini bir «Vergi İade Beyannamesi» ile ertesi ayın yirminci günü akşamına kadar muhtasar beyannamelerini verdiği vergi dairesine bildirir.

Vergi iadesinin ödenmesinde altışar aylık dönemler esas alınır. Birinci dönem, Ocak - Haziran aylarını ikinci dönem Temmuz Aralık aylarını kapsar.

Vergi dairesi, bir dönemin vergi iade beyannamelerine göre çıkan iadeyi, dönemi takip eden ikinci ayda işverene öder.

İşverenlerce alınan vergi iadesi, iadenin alındığı tarihten itibaren en geç on gün içinde hak sahiplerine nakten ödenir. Bu süre içinde ödenmeyen vergi iadeleri müteakip ilk işgününde vergi dairelerine geri verilir. Bu suretle ödenemeyen vergi iadeleri altı ay içinde başvurmaları şartıyla ücretlilerin kendilerine veya kanunî mirasçılarına yapılır.

İşverenlerin vergi iadesi ile ilgili işlemleri ölüm, iflas, tasfiye ve mücbir sebeplerle yerine getirememeleri veya bu Kanundan doğan mükellefiyetlerini zamanında ve tam olarak yerine getirememeleri sebebiyle hak sahiplerinin alamadığı vergi iadeleri altı ay içinde başvurmaları şartıyla kendilerine ödenir.

Genel bütçeye dahil dairelerde çalışan ücretlilerin vergi iadesi, ilgili dairelerce gerçekleştirilir.

Götürü usulde vergilendirilen ücretliler bir ödeme dönemine ait vergi iadesi için ertesi ödeme döneminin ilk ayında mal ve hizmet alımlarına ait vesikalar ve bir Vergi İade Beyannamesi ile birlikte bağlı oldukları vergi dairesine başvururlar. İade edilecek meblağ vergi dairesince hesaplanır ve takip eden ay içinde ücretliye ödenir.

Vergi iadesine ait bildirimler ile Vergi İade Beyannamesinin şekli ve muhtevasına ait hususlar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

Muhafaza ve ibraz mecburiyeti

MADDE 5. — İşverenler iadeye konu mal ve hizmet alımlarına ait vesikalarla iadeyle ilgili her türlü belgeleri iadenin yapıldığı yıldan başlayarak 5 yıl süreyle muhafaza etmeye ve yetkili makam ve memurların talebi üzerine bunlara ibraz etmeye mecburdurlar.

Müeyyideler

MADDE 6. — Aşağıdaki hallerden birisiyle haksız yere vergi iadesine sebebiyet verilmesi durumunda, iade edilen bu meblağ üç kat cezası ile birlikte müsebbiplerinden geri alınır.

1. Ücretlilerin bilerek sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı vesikalar kullanmaları veya vesikaları tahrif etmeleri;
2. İşverenlerin gerçek dışı Vergi İade Beyannamesi düzenlemeleri;
3. İşverenlerin azamî sınır ve oranlar konusundaki hükümlere aykırı olarak iade hesaplamaları;
4. Beşinci madde hükmüne uyulmaması;

İşverenlerin ücretiyle ödemedikleri vergi iadesini süresinde vergi dairesine yatırmamaları halinde bu tutar üç kat cezası ile birlikte geri alınır.

Bu Kanundan doğan mükellefiyetlerini zamanında ve tam olarak yerine getirmeyen işverenlere, vergi dairesince o işverene ait işyerleri ücretlilerine ödenen meblağın iki katı tutarında ceza kesilir.

Birinci fıkranın 1 numaralı bendinde açıklanan fiillerin tekerrürü halinde ücretli vergi iadesi hakkından bir daha faydalandırılmaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Sorumlu işveren ücretlinin beyanlarını esas alıp azamî sınır ve oranlar hakkında bu Kanunda yer alan hükümleri göz önünde bulundurarak hak edilen iade tutarını hesaplar.

İşveren bütün ücretlilerinin bir ay içinde hak ettikleri toplam vergi iadesini bir «Vergi İade Beyannamesi» ile ertesi ayın yirminci günü akşamına kadar muhtasar beyannamelerini verdiği vergi dairesine bildirir.

Vergi iadesinin ödenmesinde üçer aylık dönemler esas alınır. Birinci dönem, Ocak - Mart aylarını, ikinci dönem Nisan - Haziran aylarını, üçüncü dönem Temmuz - Eylül aylarını, dördüncü dönem Ekim - Aralık aylarını kapsar.

Vergi dairesi, bir dönemin Vergi İade Beyannamelerine göre çıkan iadeyi, dönemi takip eden ikinci ayda işverene öder.

İşverenlerce alınan vergi iadesi, iadenin alındığı tarihten itibaren en geç on gün içinde hak sahiplerine nakten ödenir. Bu süre içinde ödenmeyen vergi iadeleri müteakip ilk işgününde vergi dairelerine geri verilir. Bu suretle ödenemeyen vergi iadeleri altı ay içinde başvuruları şartıyla ücretlilerin kendilerine veya kanunî mirasçılarına yapılır

İşverenlerin vergi iadesi ile ilgili işlemleri ölüm, iflas tasfiye ve mücbir sebeplerle yerine getirememeleri veya bu Kanundan doğan mükellefiyetlerini zamanında ve tam olarak yerine getirememeleri sebebiyle hak sahiplerinin alamadığı, vergi iadeleri altı ay içinde başvuruları şartıyla kendilerine ödenir.

Genel bütçeye dahil dairelerde çalışan ücretlilerin vergi iadesi ilgili dairelerce; emekli, dul ve yetimlerin vergi iadesi ise maaş aldıkları sosyal güvenlik kurumlarında gerçekleştirilir.

Götürü usulde vergilendirilen ücretliler bir ödeme dönemine ait vergi iadesi için ertesi ödeme döneminin ilk ayında mal ve hizmet alımlarına ait vesikalar ve bir Vergi İade Beyannamesi ile birlikte bağlı oldukları vergi dairesine başvururlar. İade edilecek meblağ vergi dairesince hesaplanır ve takip eden ay içinde ücretliye ödenir.

Vergi iadesine ait bildirimler ile Vergi İade Beyannamesinin şekli ve muhtevasına ait hususlar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

Muhafaza ve ibraz mecburiyeti

MADDE 5. — İşverenler iadeye konu mal ve hizmet alımlarına ait vesikalarla iadeyle ilgili her türlü belgeleri iadenin yapıldığı yıldan başlayarak 5 yıl süreyle muhafaza etmeye ve yetkili makam ve memurların talebi üzerine bunlara ibraz etmeye mecburdurlar.

Bu Kanunun uygulanmasında sosyal güvenlik kurumları da işveren olarak kabul edilir.

Müeyyideler

MADDE 6. — Aşağıdaki hallerden birisiyle haksız yere vergi iadesine sebebiyet verilmesi durumunda, iade edilen bu meblağ üç kat cezası ile birlikte müsebbiplerinden geri alınır.

1. Vergi iadesine hak kazananların bilerek sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı vesikalar kullanmaları veya vesikaları tahrif etmeleri;
2. İşverenlerin gerçek dışı Vergi İade Beyannamesi düzenlemeleri;
3. İşverenlerin azamî sınır ve oranlar konusundaki hükümlere aykırı olarak iade hesaplamaları;
4. Beşinci madde hükmüne uyulmaması;
5. İşverenlerin ücretliye ödemedikleri vergi iadesini süresinde vergi dairesine yatırmamaları;

Halinde bu tutarlar üç kat cezası ile birlikte geri alınır.

Bu Kanundan doğan mükellefiyetlerini zamanında ve tam olarak yerine getirmeyen işverenlere, vergi dairesince o işverene ait işyerleri ücretlilerine ödenen meblağın iki katı tutarında ceza kesilir.

Birinci fıkranın 1 numaralı bendinde açıklanan fiillerin tekrürü halinde vergi iadesine hak kazananlar vergi iadesi hakkından bir daha faydalandırılmaz.

(Hükümetin Teklifi)

6183 sayılı Kanunun uygulanacağı haller

MADDE 7. — İşveren veya ücretlilerce bu Kanun hükümlerine göre vergi dairesine geri verilmesi gereken vergi iadesi ve ödenmesi gereken cezaların tahsilinde Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Vergi Usul Kanunu ile Gelir Vergisi Kanununun uygulanacağı durumlar

MADDE 8. — Bu Kanunda geçen terimlerin anlamında tereddüde düşülmesi halinde 4.11.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 31.12.1960 gün ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun ilgili maddelerine başvurulur.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre incelemeye yetkili olanlar bu Kanuna göre yapılacak vergi iadesi konusunda da denetim yapmaya yetkilidirler.

Yürürlük

MADDE 9. — Bu Kanun 1.1.1984 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
T. Özal

20.1.1984

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı

S. N. Türel

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

İ. Özdağlar

Devlet Bakanı

A. K. Alptemoçin

Adalet Bakanı

M. N. Eldem

Millî Savunma Bakanı

Z. Yavuztürk

İçişleri Bakanı

A. Tanrıyar

Dışişleri Bakanı V.

A. M. Yılmaz

Maliye ve Gümrük Bakanı

V. Arıkan

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

M. V. Dinçerler

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Aydın

Ulaştırma Bakanı

V. Atasoy

Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanı

H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Kalemli

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

C. Büyükbay

Kültür ve Turizm Bakanı

M. M. Taşçıoğlu

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

6183 sayılı Kanunun uygulanacağı haller

MADDE 7. — İşveren veya vergi iadesine hak kazananlarca bu Kanun hükümlerine göre vergi daire-sine geri verilmesi gereken vergi iadesinin ve ödenmesi gereken cezaların tahsilinde Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Vergi Usul Kanunu ile Gelir Vergisi Kanununun uygulanacağı durumlar

MADDE 8. — Bu Kanunda geçen terimlerin anlamında tereddüde düşülmesi halinde 4.11.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 31.12.1960 gün ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve 3.6.1949 gün ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun ilgili maddelerine başvurulur.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre incelemeye yetkili olanlar bu Kanuna göre yapılacak vergi iadesi konusunda da denetim yapmaya yetkilidirler.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanun hükümlerine göre vergi iadesinden faydalanacakların, Ocak - Şubat - Mart 1984 aylarına ilişkin olarak, 4 üncü Maddeye göre vermeleri gereken bildirim 7.4.1984 tarihine kadar vermeleri halinde bu aylara ilişkin olarak hakedecekleri vergi iadeleri kendilerine ödenir.

Yürürlük

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu Maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu Maddesi aynen kabul edilmiştir.

